

Innst. 176 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 46 L (2011–2012)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i straffelova mv. (internasjonal barnebortføring mv.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

I proposisjonen gjer Justisdepartementet framlegg om å utvide straffansvaret for internasjonal barnebortføring.

Foreldreansvaret er avgjerande for om ein lovleg kan reise eller flytte med barnet sitt til utlandet. Har foreldra delt foreldreansvar, kan den eine ikkje lovleg ta med barnet til utlandet utan samtykke frå den andre (med unntak av kortare utanlandsopphald). Ei ulovleg barnebortføring er likevel berre straffbar når samværsforelderen bortfører barnet til utlandet. I proposisjonen går departementet inn for å utvide straffansvaret slik at ei ulovleg barnebortføring til utlandet sett i verk av han eller ho som barnet bur fast hos, også blir omfatta på visse vilkår. Det blir ikkje gjort framlegg om å innføre eit slikt utvida straffansvar for bortføring innanfor Noreg sine grenser.

Det blir i tillegg gjort framlegg om å endre påtaleregelen i straffelova 1902 § 216 tredje ledd slik at påtale også kan reisast dersom allmenne omsyn tilseier det.

I proposisjonen blir det også gjort framlegg om å endre straffeprosesslova § 323 og tvistelova § 30-3, slik at ankeutvalet i Høgsterett får utvida kompetanse til å treffe realitetsavgjerder under ankeprøvinga.

Departementet gjer også framlegg om nokre lovtekniske endringar som gjeld politiet sin påtalekompetanse. Bakgrunnen for desse framlegga er at ein

ved nokre tidlegare endringar i straffelova 1902 har oversett eit behov for å oppdatere tilvisingar i straffeprosesslova om påtalekompetansen til politiet.

1.2 Utvida straffansvar ved internasjonal barnebortføring

Departementet går i proposisjonen gjennom reglane for kva som er ulovleg internasjonal barnebortføring etter norsk rett og det internasjonale regelverket som Noreg er bunde av i slike situasjonar. Deretter gjer departementet greie for relevante reglar for kva som kan reknast som straffbar internasjonal barnebortføring etter norsk rett, inkludert den nye straffeføresegna i straffelova 2005 § 261 som er vedteken av Stortinget, men enno ikkje i kraft. Endeleg vert det gjort greie for i kva grad norsk politi kan hjelpe – i den sivile prosessen med føremålet å få barnet returnert til Noreg, og i straffesaka med føremålet å få bortføraren tiltalt og straffa for handlinga.

Det visest til proposisjonen for denne gjennomgangen.

Departementet vurderte i høyringsnotatet om den strafferettslege sida av ulovleg internasjonal barnebortføring bør vere ulik alt etter om det er den som barnet bur fast hos, eller den som har samværsretten, som har bortført barnet. Departementet uttalte at straffeføresegna om omsorgsunndraging skal verne foreldra sin rett til å gi omsorg og retten barnet har til å få omsorg. Dette blir sett spesielt på spissen i saker der barnet blir bortført til utlandet og kontakten med den andre forelderen blir heilt avskoren. Det prinsipielle utgangspunktet til departementet var at ein ikkje bør nytte straff i større utstrekning enn naudsynt.

Høyringa har styrkt departementet i synet på at straffansvaret for internasjonal barnebortføring bør bli utvida til også å omfatte bortføringar sette i verk av den forelderen barnet bur fast hos. Ulovleg inter-

nasjonal barnebortføring er eit aktuelt og alvorleg problem som kan vere til stor belastning for barnet og den forelderen som er att. Dessutan blir dei fleste internasjonale barnebortføringar no gjennomførte av hovudomsorgspersonen, som oftast mora til barnet. Den einsidige vekta som er tillagd omsynet til den daglege omsorga, kan synast å gi uttrykk for eit noko forelda samfunnsbilete. Sjølv om den daglege omsorga er viktig for barnet, vil også samværsforelderen ha viktige omsorgsfunksjonar. Departementet legg til grunn at det i utgangspunktet er i barnet si interesse å ha samvær med både foreldra. Dette kjem mellom anna til uttrykk i Barnekonvensjonen som slår fast at barn har rett til direkte kontakt og binding til både foreldra så sant det er det beste for barnet. Som fleire av høyringsinstansane er inne på, legg også departementet vekt på at uavhengig av kven som står for bortføringa, vil barnet ved ei bortføring til utlandet bli unndrege frå sitt faste miljø i Noreg. Omsynet til barnet tilseier difor at det ikkje bør vere strafferettsleg skilnad på om det er den barnet bur fast hos eller den barnet har samvær med som bortfører det.

På bakgrunn av det ovannemnde fastheld departementet framlegget om å utvide straffansvaret ved internasjonale barnebortføringar slik at bortføringar sette i verk av den forelderen barnet bur fast hos, også blir omfatta på visse vilkår. Departementet vil likevel understreke at framlegget ikkje er meint å endre utgangspunktet om at sivilrettslege sanksjonar normalt er å føretrekke. I nokre tilfelle vil det beste for barnet vere å unnlate strafferettsleg forfølgning av saka, spesielt ved utanlandsbortføringar som ikkje har så mykje å si for barnet.

Departementet ser ikkje grunn til å utvide straffansvaret for barnebortføringar som skjer i Noreg. Straff for nasjonale barnebortføringar sette i verk av den forelderen barnet bur fast hos, vil kriminalisere meir enn det som er ulovleg etter den underliggjande sivile retten, jf. barnelova § 37 som slår fast at det er den som barnet bur fast hos, som avgjer kvar i Noreg barnet skal bu.

I høyringsnotatet reiste departementet spørsmålet om det bør vere eit vilkår for straff at den barnet blir ulovleg unndrege frå, ikkje berre har del i foreldreansvaret, men også har rett til samvær.

Det er i utgangspunktet omsynet til tilknytninga mellom foreldre og barn som skal vernast av føresegnene. Dersom forelderen som er att ikkje har eller utøver samværsrett med barnet, er det ikkje like innlysande kvifor han skal ha eit strafferettsleg vern. På den andre sida kan forelderen som er att frå nå av ønske samvær (eit ønske som kan tenkjast å ha utløyst bortføringa), og lovgjevar skal leggje til rette for kontakt med både foreldra. Departementet ser at det er grunn til å problematisere når vilkåret om samværsrett skal sjåast på som oppfylt. Dei bevismessige

utfordringane kan vere store. På denne bakgrunn har departementet kome til at det ikkje bør vere eit krav om samværsrett.

Departementet ser ikkje grunn til å gi attverande forelder strafferettsleg vern dersom han har samværsrett, men ikkje del i foreldreansvaret. Omsynet til barnet kunne isolert sett tale for ei slik løysing, men departementet finn ikkje grunn til å kriminalisere meir enn det som er ulovleg etter den underliggjande sivile retten.

På denne bakgrunnen gjer departementet framlegg om å formulere lovteksten slik at vilkåret for straff er at den umyndige blir ulovleg unndrege frå ein som har foreldreansvar.

På bakgrunn av høyringa held departementet fast ved å endre påtaleregelen i straffelova 1902 § 216 tredje ledd slik at påtale også kan reisast dersom allmenne omsyn talar for det. Ei bortføring kan vere til stor belastning for barnet. Departementet går ut frå at det er til det beste for barnet at ein påtale ikkje er avhengig av om den andre forelderen politimelder handlinga, ettersom denne kan frykte, eller bli utsett for, press eller tvang frå bortføraren. Sidan det er omsynet til barnet som i stor grad grunnjev straffansvaret, må dette få avgjerande tyding.

1.3 Framlegg om ankeutvalet i Høgsterett sin kompetanse til å treffe realitetsavgjerder under ankeprøvinga

I brev 23. juni 2010 frå Justitiarius i Høgsterett vart Justis- og politidepartementet beden om å vurdere ei lovending som ville gje Høgsteretts ankeutval utvida kompetanse til å treffe realitetsavgjerder under ankeprøvinga. Framlegget omfatta straffesaker og sivile saker.

Etter høyringa er departementet styrkt i si oppfatning om at ankeutvalet bør få utvida høve til å treffe realitetsavgjerder under ankeprøvinga.

I straffesaker går departementet inn for at utvalet får kompetanse til å avgjere anken når utvalet finn det klart at dommen eller ein del av dommen bør opphevast, eller at den sikta må frifinnast fordi handlinga ikkje er straffbar eller at straffansvaret har falle bort. I sivile saker gjer departementet framlegg om at utvalet får utvida kompetanse til å oppheve avgjerder når det ligg føre klare feil i lovbruken, eller klare feil i sakshandsaminga av anna karakter enn det som følger av tvistelova § 29-12 første ledd bokstav c jf. § 29-21 andre ledd.

Det er spesielt arbeidssituasjonen i Høgsterett som talar for lovending. Høgsterett si sentrale oppgave er å vareta rettseininga, foreta rettsavklaring og stake ut rettsutviklinga på viktige saksfelt. Eit viktig omsyn bak føresegnene om samtykke ved siling av ankar var såleis også å frita Høgsterett for saker utan prinsipiell verdi.

Saktilfanget i Høgsterett er betydeleg. I 2010 kom det inn 446 ankar over dommar i straffesaker og 426 ankar over dommar i sivile saker. Departementet meiner at framlegget vil kunne føre til betre utnyttig av dommarressursane i Høgsterett. Når avgjerda kan treffast av ankeutvalet vil handsaminga av desse sakene bli mindre tidkrevjande. Slik vil Høgsterett i større grad kunne konsentrere seg om saker av prinsipiell karakter.

Departementet antek vidare at framlegget kan verke prosessøkonomisk gunstig for partane. Det er i partanes interesse at saka blir avgjort innan rimeleg tid. Lang sakshandsamingstid kan føre til svekt bevismateriale og dårlegare grunnlag for å treffe riktige avgjerder. I tillegg vil ein kunne spare kostnader som er knytt til saka.

1.4 Påtale- og ankekompetansen til politiet

Ved nokre endringar i straffelova 1902 dei seinare åra har ein oversett at endringane førte med seg behov for justeringar i reglane i straffeprosesslova om politiet sin påtale- og ankekompetanse. Departementet foreslår no å rette opp dette. Framlegga har ikkje vore på høyring sidan ei alminneleg høyring må reknast å vere openbert unødvendig.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet legg til grunn at endringane ikkje vil ha nevneverdige økonomiske og administrative konsekvensar.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Elizabeth Skoglund, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til Prop. 46 L (2011–2012).

Kap. 2 Utvida straffansvar ved internasjonal barne bortføring

Komiteen er tilfreds med at regjeringen nå legger frem forslag til endring i straffeloven som gjør det straffbart også for den som barn bor fast med, å bortføre dem til utlandet. På denne måten retter man opp deler av skjevheten som ligger i strafferegimet mellom samværsforeldre og de som har daglig omsorg for barn. Som et utgangspunkt er det like

straffverdig å holde et barn borte fra en forelder med samværsrett som å ta det bort fra hovedomsorgsperson. Det er viktig at straffetrusselen ikke kan brukes av den ene omsorgspersonen som pressmiddel i konflikt om samvær og fast bosted, og at det er tilfeldig hvem som kan reise til utlandet på permanent basis med barnet uten konsekvenser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det styrende prinsipp i saker om barne bortføring er hensynet til barnet, og at lovverket må utformes på en slik måte at hensynet til barnets beste ivaretas på best mulig måte. Flertallet er tilfreds med at Justisdepartementet foreslår å utvide straffansvaret for internasjonal barne bortføring, og mener dette vil kunne ha betydning også for å forebygge internasjonal barne bortføring.

Flertallet ser med bekymring på tilfeller der en av foreldrene fører barnet ut av landet uten den gjenværende forelders samtykke. Flertallet påpeker at selv om antallet bortførte barn holdt seg relativt stabilt fra 2010 til 2011, er det i en tid med økt internasjonalisering viktig med en vedvarende oppmerksomhet rettet mot barne bortføringer. Hver enkelt sak berører mange som står både barn og foreldre nær, og alle involverte rammes hardt. I tillegg finner flertallet grunn til å tro at de oppgitte tallene skjuler store mørketall. Flertallet mener derfor den foreslåtte styrkingen av lovverket er et viktig og riktig grep for å bedre barns vern mot bortføring til utlandet.

Flertallet er fornøyd med at den foreslåtte lovendringen utvider straffansvaret slik at en ulovlig barne bortføring til utlandet iverksatt av den forelder barnet bor fast hos, også omfattes. Flertallet understreker at det i en tid med mange ulike familiekonstellasjoner og et endret mønster i hvem som yter den daglige omsorg for barnet, er nødvendig med et lovverk som tar disse endringene inn over seg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil videre påpeke at innsats mot bortføring av barn blir viktigere og viktigere. Norge opplever en stadig økning i antallet bortføringer av barn, noe som for en stor del kan forklares med at vårt samfunn er blitt mer internasjonalt. Mange flere av ulike nasjonalitet bor nå i Norge. Man ser at noen av disse tar med barn tilbake til hjemlandet når samlivsbrudd oppstår.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet finner det svært overraskende at regjeringen foreslår at straffansvaret skal knyttes til foreldransvaret og ikke nærmere samværsretten til

gjenværende forelder. Det straffverdige i bortføringen er å ta barnet bort fra den personlige kontakt med den andre forelderen. Denne kontakten opprettholdes med samvær – ikke med foreldreansvar. Foreldreansvaret gir foreldre avgjørelsesmyndighet i de store spørsmål i barnets liv som religion, utdanning før myndighetsalder osv. Slik disse medlemmer ser det, er disse hensyn mindre beskyttelsesverdige enn den faktiske kontakten som er mellom foreldre og barn. Det finnes tilfeller hvor en forelder er dømt for pedofili og således fradømt samværsrett for barnet sitt. Forelderen kan likevel ha foreldreansvaret. Det fremstår merkelig at man skal kunne straffes for unndragelse i et slikt tilfelle, men ikke straffes dersom forelderen kun har samværsrett.

Disse medlemmer mener for øvrig det ikke er rett at foreldre som er dømt for vold, pedofili eller andre sedelighetskrenkelser mot sine barn eller samboer/ektefelle, skal kunne inneha et slikt ansvar som foreldreansvaret. Dette gir liten sammenheng og helhet i lovverket. Disse medlemmer vil derfor at regjeringen starter endringsarbeid med sikte på å endre barneloven på dette punkt og foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber regjeringen endre barneloven slik at de som dømmes for vold, pedofili eller annen sedelighetskriminalitet mot noen i nærmeste familie, automatisk mister foreldreansvaret for sine barn, inntil de viser seg skikket for et slikt ansvar.»

Disse medlemmer ser videre at i praksis vil de fleste foreldre som har foreldreansvar, også ha samværsrett med barnet. Begrunnelsen for å knytte straffansvaret opp mot foreldreansvaret fremstår likevel som dårlig.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til hva en samlet komité uttalte da dette spørsmålet var oppe til behandling i forbindelse med behandling av ny straffelov:

«Komiteen viser til at en bortføring til utlandet i mange tilfeller vil være like drastisk for barnet, uavhengig av om det er bostedsforelderen eller samværsforelderen som står for bortføringen. Barnet vil uansett i slike tilfeller bli tatt bort fra sitt faste miljø med venner og barnehage eller skole. Videre vil sivilrettslige sanksjoner i Norge ha liten eller ingen praktisk betydning når barnet holdes unndratt i utlandet.»

På denne bakgrunn fremstår det klart at disse medlemmer kommer til at straffansvaret må legges til unndragelse av barn fra samvær og ikke til foreldreansvar.

Disse medlemmer vil vise til merknader fra Fremskrittspartiet da ny straffelov ble vedtatt:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener man bør kriminalisere også det å undra barn

fra samvær. Dersom Regjeringens forslag blir gjennomført, gir dette en urimelig forskjellsbehandling av den samværsberettigede forelder sammenliknet med den barnet bor fast med.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til merknadene i Innst. O. nr. 73 (2008–2009), ny straffelov:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser at det kan være konfliktskapende med en straffetrussel for unndragelse fra omsorg. Etter disse medlemmers oppfatning kan imidlertid straff like ofte virke konfliktdempende, da det gir partene større motivasjon til å bli enige og holde seg til fastsatte ordninger.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens forslag til straffeloven § 261 forskjellsbehandler foreldre, basert på hvem av foreldrene barnet bor fast hos. Disse medlemmer fremhever at strid mellom foreldre ofte vil kunne ha svært negativ påvirkning på barna som rammes. At én av partene i en konflikt om omsorgsretten til felles barn kan straffesanksjoneres, mens det ikke er tilsvarende mulighet for den annen part, vil i mange tilfeller kunne oppleves som svært urimelig. Disse medlemmer erkjenner at en straffetrussel fra den annen part kan benyttes som pressmiddel i en konfliktsituasjon. Det faktum at kun én av foreldrene kan straffesanksjoneres innebærer etter disse medlemmers oppfatning en urimelig forskjellsbehandling av foreldrene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

'§ 261 første ledd skal lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende hos seg hele eller deler av tiden, eller har samværsrett, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen for vedkommende etter vedtak om omsorgsovertakelse.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 261 første ledd lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende hos seg hele eller deler av tiden, eller har samværsrett, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen for vedkommende etter vedtak om omsorgsovertakelse.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeloven av 1902 slik at denne får samme innhold som forslag til § 261 i straffeloven av 2005.»

For øvrig vil disse medlemmer vise til det engasjement Fremskrittspartiet og Høyre har vist for problemstillingen rundt barne bortføring gjennom flere år. I denne sammenheng vises det til representantforslagene Dokument nr. 8:38 (2008–2009), Dokument 8:77 (2009–2010) og Dokument 8:111 (2010–2011). Disse medlemmer vil vise til ytterligere merknader fra behandlingen av ny straffelov:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener norske myndigheters innsats mot barne bortføring fra landet er slett. De foreldre som sitter igjen i Norge etter at bortføreren har tatt med seg barna, opplever i svært liten grad at myndighetene bistår i kampen for å få barna tilbake. Også for barna selv er det en stor påkjenning å bli revet opp fra sitt daglige miljø og flyttet til et nytt land hvor de ofte må leve mer eller mindre i skjul.

Disse medlemmer viser til at Nav i Norge i tillegg driver en praksis i forhold til innkreving av barnebidrag som gjør at staten reelt sett pålegger gjenværende forelder å sponse bortføreren.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser videre til følgende merknad:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets forslag i Dokument nr. 8:38 (2008–2009) om endring av norske myndigheters håndtering av saker om bortføring, og ber Regjeringen iverksette tiltak på dette området umiddelbart.»

Disse medlemmer mener alle barn som opplever bortføring bør få advokatbistand. Denne bistanden er nødvendig både for at prosessen med tilbakeføring kan settes i gang raskt, at de rette, relevante myndigheter blir kontaktet og for å påse at alt som kan gjøres for at barnet blir tilbakeført, blir gjort. Videre er dette et poeng for å påse at de offentlige ytelser barnet har krav på, faktisk kommer barnet til gode.

Disse medlemmer mener det ikke er tilstrekkelig at enkelte advokater er spesialisert for denne typen problemstillinger. Bortførte barn må få oppnevnt advokat på lik linje med bistandsadvokatordningen i straffesaker. Disse medlemmer vil presisere at denne advokaten skal gi bistand til barnet for å påse at barnets rettigheter og behov blir ivare tatt. Dersom gjenværende forelder ønsker advokatbistand, skal dette fortsatt reguleres som i dag.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning der barn som er utsatt for bortføring til utlandet, automatisk får oppnevnt en bistandsadvokat for å ivareta sine interesser.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at hensynet til barnas beste, og en god løsning i konfliktsituasjoner, er viktigere enn at den som gjennomfører en ulovlig barne bortføring blir straffet. Spørsmålet om det er gunstig å kriminalisere handlinger som får konsekvenser for barn, handlinger som er ulovlige etter den underliggende sivile retten, kan ikke besvares uavhengig av konteksten det stilles i. Disse medlemmer ser det ikke som gunstig at enhver ulovlig handling skal kriminaliseres. Disse medlemmer mener at regjeringen må prioritere arbeid overfor land som det er et gjentakende problem at barne bortføring gjennomføres til. Hvis det er mulig, bør det inngås bilaterale avtaler med land som ikke anerkjenner Haagkonvensjonen om de sivile sidene ved internasjonal barne bortføring eller Europarådskonvensjonen om godkjenning og fullbyrdelse av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar og om gjenopprettelse av foreldreansvar.

Disse medlemmer foreslår følgende:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om hensynet til barnas beste er tilstrekkelig ivare tatt i barneloven, ved at personer som er dømt for overgrep eller annen alvorlig kriminalitet, kan beholde foreldreansvaret for sine barn.»

Kap. 3 Framlegg om ankeutvalget i Høgsterett sin kompetanse til å treffe realitetsavgjørelser under ankeprøvinga

Komiteen har registrert initiativet som har kommet fra høyesterettsjustitiarius og mener dette er et konstruktivt forslag for effektivisering av virksomheten i Høyesterett. Komiteen ser behovet for at ankeutvalget i noen sammenhenger burde ha kompetanse til å treffe realitetsavgjørelser. Dette gjelder spesielt der tidligere pilotsaker har blitt avgjort slik at det er åpenbart hva som blir resultatet. Videre mener komiteen det er ubetenkelig at den samme kompetansen kan gis ankeutvalget i tilfeller hvor saksbehandlingsfeil gjør det åpenbart at saken må avvises.

Ved å gi ankeutvalget slik kompetanse i nærmere avgrensede tilfeller viser komiteen til at man sparer en del unødvendig ressursbruk ved at saken ellers måtte bli behandlet i avdeling. Komiteen kan ikke se at rettssikkerhetssynspunkter gjør slike endringer betenkelig.

Kap. 4 Påtale- og ankekompetansen til politiet

Komiteen viser til de justeringer departementet har foreslått i proposisjonen og slutter seg til disse. Etter komiteens mening fremstår det klart at man ikke skulle innskrenke politimestres og politijuristers påtalekompetanse da straffeloven av 1902 ble endret i 2010. Endringen den gang var kun ment for å gi enkelte bestemmelser som ble vedtatt for straffeloven

av 2005 virkning fra et tidligere tidspunkt. Intensjonen var ikke å endre fordelingen av oppgaver for de ulike aktører innen påtalemyndigheten.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 261 første ledd lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende hos seg hele eller deler av tiden, eller har samværsrett, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen for vedkommende etter vedtak om omsorgsovertakelse.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeloven av 1902 slik at denne får samme innhold som forslag til § 261 i straffeloven av 2005.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre barneloven slik at de som dømmes for vold, pedofili eller annen sedelighetskriminalitet mot noen i nærmeste familie, automatisk mister foreldreansvaret for sine barn, inntil de viser seg skikket for et slikt ansvar.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre en ordning der barn som er utsatt for bortføring til utlandet, automatisk får oppnevnt en bistandsadvokat for å ivareta sine interesser.

Forslag fra Høyre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen vurdere om hensynet til barnas beste er tilstrekkelig ivaretatt i barneloven, ved at personer som er dømt for overgrep eller annen alvorlig kriminalitet, kan beholde foreldreansvaret for sine barn.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i straffelova mv.
(internasjonal barne bortføring mv.)

I

I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 skal § 216 lyde:

Med fengsel inntil 3 år straffes den som bevirker eller medvirker til at en umyndig ulovlig unndras eller holdes unndratt fra sine foreldres eller andre vedkommendes omsorg. *På samme måte straffes den som tar en umyndig ut av landet eller holder tilbake en umyndig i utlandet og ved det ulovlig unndrar eller medvirker til å unndra den umyndige fra noen som har foreldreansvar eller som har omsorgen etter barnevernloven.*

Under formildende Omstændigheder kan Bøder anvendes.

Offentlig påtale finner ikke sted uten fornærmelses begjæring med mindre allmenne hensyn krevder det.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker blir det gjort følgende endringer:

§ 67 andre ledd bokstav c skal lyde:

- c) forbrytelse mot straffeloven §§ 147 annet ledd annet punktum, jf. tredje ledd, 162 første ledd, jf. fjerde og femte ledd, 162 b første ledd, jf. tredje og fjerde ledd, 182 til 190, 227 første ledd første punktum, 228 første ledd, jf. 232, 228 annet ledd første straffalternativ, jf. 232, 229 første straffalternativ, jf. 232, 255, 257, 258, 260, 270, 271, 271 a, 286, 292 og 317 første, fjerde og sjette ledd, og

§ 67 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Alle tjenestemenn innen påtalemyndigheten i politiet kan likevel utferdige forelegg i saker som nevnt i annet ledd bokstav b og i saker om overtredelse av straffeloven § 228 jf. § 232.

§ 68 andre ledd bokstav b første punktum skal lyde:

- b) statsadvokaten treffer vedtak om anke i saker der politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav c eller d, *unntatt i saker om overtredelse av straffeloven § 228 første ledd jf. § 232*, og i så fall også for forhold i saken der politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav a eller b.

§ 323 nytt tredje ledd skal lyde:

Anke over dom av lagmannsretten kan avgjøres uten ankeforhandling når Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart

- a) *at dommen helt eller delvis bør oppheves, eller*
- b) *at siktede må frifinnes fordi den påtalte handlingen ikke er straffbar eller straffansvaret er falt bort.*

III

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 261 første ledd lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende fast hos seg, eller som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har omsorgen etter barnevernloven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som tar en umyndig ut av landet eller holder tilbake en umyndig i utlandet og ved det ulovlig unndrar den umyndige fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse har foreldreansvar eller som har omsorgen etter barnevernloven.

IV

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister skal § 30-3 lyde:

§ 30-3 *Tilsvarende anvendelse av reglene for anker til lagmannsrett*

(1) *For anker til Høyesterett gjelder §§ 29-2 til 29-11 og §§ 29-19 til 29-24 tilsvarende med de endringer som følger av bestemmelsene i dette kapittel.*

(2) *Høyesteretts ankeutvalg kan*

- a) *avvise en anke hvor det foreligger feil som må lede til avvísning,*
- b) *heve en sak eller en del av den fordi den ikke hører under domstolene eller er rettskraftig avgjort,*
- c) *oppheve en avgjørelse som er anket hvor det foreligger feil som ubetinget skal tillegges virkning, jf. § 29-21 annet ledd, og*
- d) *oppheve en avgjørelse av andre grunner dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at det er grunnlag for oppheving.*

(3) *Ved avgjørelser etter annet ledd gjelder § 9-6 tilsvarende.*

V

Lova blir sett i verk straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 14. februar 2012

Per Sandberg

leder og ordfører

